

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 »
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 »
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 »

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 keddnap utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszáradásáért
 vagy megőrzéséért nem vállal felelősséget.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, márczius 9.

Idegenek beözönlése.

Ritka dolog történt a napokban a nagyváradai városházán. Egy horvátországi születésű állami tisztviselő folyamodott a község kötelékébe leendő felvételért.

Nagyvárad város szervezeti szabályzata szerint a felvételért 40 frtot tartozik az illető a városi pénztárba befizetni.

Más városokban, pl. Debreczenben, ahol jobban vigyáznak a betelepülőkre, gyakoribb az ilyen kötelékbe lépés, de nálunk unikum számba megy.

Nagyvárad népessége az elmúlt 10 év alatt mintegy tízezerrel szaporodott. — Ezen szaporodásnak túlnyomó része azonban bevándorolt idegen, mert a születések szerinti szaporodást, a halálozások levonása után alig tehetjük többre a tíz év alatt 3000-nél.

Ezen beköltözés által előállott szaporodásnak őszintén örvendeneink, ha az egyúttal a város erkölcsi vagy anyagi gyarapodását is jelentené; ha a beköltözötték révén a város adóbevétele szaporodnék. Azonban ezt aligha mondhatjuk a beköltözötték jó részéről.

A multkor már elmondottuk véleményünket arról az abnormis állapotról, hogy Nagyváradra — nem lévén bejelentési hivatal — bárki jöhet, anélkül, hogy valaki ügyet vetne reá, megkérdezné, hogy miért jött, itt akar-e maradni és miből él? Ezért aztán valóságos

melegágya Nagyvárad a mindenfelől ide özönlő kétes existenciáknak.

Ezúttal a hozzánk beözönlő lengyel-zsidókról és khazárokról szólunk s mondunk el egyet-mást, amit megszívlelhet Nagyvárad város új rendőrkapitánya.

Ezek a hosszú kaftános, gyűrűkben leomló fürtökkel ékeskedő alakok nem jönnek tömegesen. Egyenkint huzódnak be a vasúttól a városba, legfeljebb egy kopott uti bőrönd van náluk. Egyik-másiknál még díszül látható pár füzér gomba. Amint a Nagyhidat elhagyja, ott-hont ad neki bármelyik zsidó korcsma, ahonnét aztán megkezdi hitsorsosainak végig koldulását.

Még pár évvel ezelőtt a Vámház-utca környékén egész kaszárnya-szerű helyiség volt berendezve az ilyen ideérkező kaftánosok számára.

És ezeknek a nem a legtisztább és a legkellemesebb külsővel bíró alakoknak jó része nem földhöz ragadt »bolygó zsidó«, hanem akár a felvidéken, akár Galicziában tetemes vagyonnal bíró gazda, aki bizonyos időközökben végig koldulja az országot s így könnyű étellel, tetelesen gyarapítja vagyonát.

Volt alkalom rá, hogy ilyen gomba füzéres lengyel zsidó pár hét alatt hizott marhára valót koldult össze s a mellett a hitsorsosok csupa szánalomból búsán ellátták élelemmel. Pedig a nagyváradai intelligens zsidóság sem tekint valami jó szemmel ezeket az ide özönlő khazárokat, mert van itt elég szegény zsidó család, akikre ráfér a támogatás.

Egy előkelő nagyváradai zsidó nagy-

kereskedő az ide sereglő lengyel zsidókat említette a szegény-ügy legnagyobb akadályának Nagyváradon s akként nyilatkozott, hogy ha ezek tolokodásától megmenethetnék, szívesen fizetne évenként 50 forintot.

A másik baj az, hogy az ide beözönlő szegény zsidók jórésze többet nem találja meg az utat, amelyen tovább mehetne, hogy más várost vagy községet is boldogítson. Egy darabig él az itteni zsidóság nyakán s később egészen ide települ.

A törvény megszabja, hogy milyen feltételek között települhet le valaki.

Vajjon hánytól kérdezte még meg a hatóság — ha csak összeütközésbe nem jött a törvénnyel s be nem került a rendőrséghez, — hogy meg tud-e élni a község megterhelhetése nélkül, vagy hánytól kért a hatóság erkölcsi bizonyítványt? Nem tudunk reá egyetlen egy példát sem.

A külföldiekkel szemben még szigorubb feltételeket ír elő a törvény s a város hatósága ezt sem veszi figyelembe. Bejön Galicziából, itt él pár évig. Valahogy megtanul egy keveset magyarul, de tovább nem megy. Ilyen embernél aztán ne is keressük a hazafias érzést. Neki mindegy, ha osztrák, ha magyar; lelki világába nincs belekapcsolódva a hazafogalma. E tekintetben nem csak a földtől, de az itteni zsidóság érzelmvilágától is távol áll.

Ezekre — azt hisszük — sem nekünk, sem az itteni hazafiasan gondolkozó zsidóságnak sincsen szüksége. Hasznára nem válik a városnak s ezért a hatóság

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A bölcső*

negyedik felvonása. Irta: Makai Emil.

Személyek.

Laurence
 Chautrel Rajmond, a férje
 Girieu Georges
 Inas

Történik Chautrelnél három évvel azután, hogy Laurence Girieutól elvált.

I. JELENET.

Laurence, Chautrel.

(Laurence himez. Chautrel hintaszéken ujságot olvas. Rövid szünet után).

Chautrel (lecsapja az ujságot).

Ah, ezek a vasárnapok! Igaza van Brieuxnek minden hazugság között az a legnagyobb, hogy a hétköznapok szürkék. Nem igaz. Hétköznap hat van egy héten, mind más, mind válto-

* Brieux nagyhatású színműve, mint minden nagyobb alkotás, persze sok élezéledésre is adott alkalmat. Egyik igen sikerült tréfa Makaié, melyet éppen szellemessége miatt mi is leközlünk. Persze, az egész csak tréfának jó. Alapja az, hogy Laurence-nak Girieutól is van egy fia. Georges.

zatos, de vasárnap csak egy van, mindig egy és mindig ugyanaz. Délutott a Madeleine-templom, délután kocsiázás a Bois de Boulogne, este unalom. Szóltál Josephnek, hogy befogasson?

Laurence.

Nem.

Chautrel.

Ne-e-m?

Laurence.

Ma a hónap első vasárnapja van és ilyenkor...

Chautrel.

Ab, igen... Ilyenkor jön el Girieu, hogy gyermekét megölelhesse.

Laurence (melegen).

Georgesot! A kis Georgesot!

Chautrel (utánozva).

Georgesot! A kis Georgesot!... Ennyi melegséggel sohase ejtetted ki Julienünk nevét.

Laurence.

Megint az az örökös féltékenység!

Chautrel.

Ezt is neki himez: »A papa kedvence«.

Laurence.

Julien is kapott egyet. Nincs jogom ahhoz, hogy Georgesot kevésbé szeressem, mint a te fiadat... Végre is Georges az én gyermekem, ha nem is a tied, mig Julien csak a te gyermeked, ha az enyém is... Ti apák megszerethetitek egymás közt a szeretetet, de az anya egy és oszthatatlan. Te gyűlölheted Georgesot, Girieu gyűlölhetheti Julient, Julien gyűlölhetheti Georgesot és Georges gyűlölhetheti Girient — de látok, érzek valamit, a mi magasan lebeg én felettem, te feletted, ő felette, mi felettünk, sőt az emberi törvények felett — és a minnek a neve: családi boldogság. Ez az, hogy az ő gyermeke az én gyermekem, viszont a te gyermeked szintén az én gyermekem! (Zokog.)

Chautrel.

Laurence! Laurence! Meg kell örülnöm a szenvedéstől!

Laurence.

Nekem talán nem? Ha együtt látom a két kis angyalt, az egyik szőke mint te, a másik fekete mint ő: így kiáltok fel magamba: melyiket szeretem? melyiket szeretem? Ha a feketét szeretem, gyűlölnöm kellene a szőkét és ha a szőkét gyűlölnöm, szeretethetem-e a feketét?

Chautrel.

Szegény Laurence! Itt csak egy mód van

kötelessége ezeket a bevándorlásokat határozottan ellenőrizni.

Nagyvárad város új rendőrfőkapitánya legelőbbet tehet e tekintetben s ha erélyes kézzel nyúl a dologhoz, nemcsak kötelességet teljesít, hanem szolgálatot tesz a városnak és az itteni zsidóságnak.

A király Prágában.

Egy bécsi lap megczáfolja, de magyar parlamenti körökben bizonyosra veszik azt a hírt, hogyha az osztrák képviselőház továbbra is nyugodtan dolgozhatik, az uralkodó elmegey Prágába.

A király prágai útja lesz tehát a jutalma annak, hogy az ifju-csehek, Csehország vezető pártja, felhagytak a parlamenti obstrukcióval.

A cseheknek szakadatlan törekvése, amelyről soha le nem mondtak, hogy Ferencz József magát Csehország királyának koronáztassa meg.

A király prágai útjában a vérmes csehek bizonyára az ő cseh közjogi törekvéseik győzelmének közeledtét fogják látni, s ha uralkodónktól ez a czélzat bármily távol lesz is, annyi bizonyos, hogy Ausztria szláv és német fájának nagy élethálál harcában ez a prágai út erősen a szlávok javára fogja billenteni a mérleget.

A politika kulisszái mögöl.

Budapest, márcz. 9.

Nem vetnek akkora hullámokat az összeférhetlenségi bizottság tárgyalásai, hogy a mellett minden más kérdés háttérbe szorulna. Így különösen a három megüresedett püspökség ügyében volt eddig tág tere a találgatásnak; míg most a találgatás ezen a téren fölöslegessé vált. Itteni politikai körökben egészen bizonyosra veszik, hogy a szombathelyi püspökséget Kohl Medárd dr. felszentelt püspök, a győrit Széchenyi Miklós praelatus esztergomi kanonok, a székesfehérvárit pedig Várossy Gyula dr. kalocsai kanonok; központi papnöveldei igazgató fogja megkapni.

És most az imént hullott párisi kiállítási rendjel-eső ötletéből egy-két reminiszczenciára térek reá, a melyeknek helyszíne a világiállításos Páris volt, főszereplője udvari kormánybiztosunk, két magyar mágnás, meg egy grófkisasszonyunk.

Loubet elnök, a magyar kormánybiztoság deputációját fogadta. Köztük volt: Zichy Jenő gróf is, a kit a csatlakozásra Lukács Béla kért meg, különös sürgősséggel és nyomatékkal.

Kivonult oda Széchenyi Béla gróf is, a mostani koronaőr, amit pusztán csak azért említek meg, mert a gróf ur azzal öltött szembe, hogy erre az ünnepies alkalomra vörös nyakkendőt csatolt föl, szemben a fölvonuló uraknak a czipő hegyéig szalonos egyenruhájával.

Nálunk Magyarországon sokkal magasabban áll egy nemes gróf, semhogy ilyesmit a társadalmi műveltség hiányának tudnók be neki. A francziák fölfogása azonban demokratikus, egyforma és így az ominozus vörös kravátlit illetően, viselőjére vonatkozó véleményük is elött a mi itéletünkötől.

Külömben tudunk a nemes gróf koronaőr kollegájától is egy tolett-hibát elmondani, ha már ebben vagyunk. Az utolsó Szt. István napján volt, akkor, a mikor a Szent Jobbot a koronázási jelvények fülkéjéből az új Szent István kápolnába szállítottuk be. Oten voltunk a fülkében: Császká György kalocsai érsek teljes főpapi ornátusban, Széll Kálmán miniszterelnök, Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter, meg jó magam szalonöltözetben és Radvánszky Béla báró koronaőr szürke reggeli ruhában gallértalanul és nyakkendőellenül, hogy a Szent Jobbot átadja. Ennek a pongyolaságnak azonban meg volt az oka. A nemes báró nem szokta meg a korai fölkelést, reggeli fél 7 óra volt, elaludt és azt a ruhát öltötte föl az országos aktushoz, a melyet inasa sebtiben rádobott. Az inasra vessünk tehát, hogy a zászlós ur pongyolában jelent meg, mert egy jól nevelt lakájnak tudnia kell, hogy mihez milyen ruha pázol.

Széchenyi Béla gróffal még egy másik ízben is találkozunk. A kiállítási előmunkálatok-

kor volt. A pavillonban egy székről uri formájú, ingujjra gyürkőzött ember ágaskodik az egyik ablak felé. A táblákat tisztítja. Véletlenül ugyanabban az időben Zichy Jenő gróf vetődik arra. Odanéz, a fejét csóválja és kétkedve kérdezi:

— Valóban te volnál-e az Széchenyi Béla gróf?

— En bizony, válaszolja a nemes gróf és hozzáteszi:

— Ja, barátom, dolgozni kell!

— Igaz, igaz, — feleli Zichy. De hát van itt elég vén asszony, aki elvégzi ezt a munkát 80 centimesért.

— Hát a hazafiság? — veti oda Széchenyi.

— No már barátom, én is teszek, a mit tehetek a hazáért, de már hogy egy magyar úr hazafiságból ablakot mosson, azt senkisé meg kívánja.

S Széchenyi Béla le is szállt a létráról s felhuzta a kabátját,

Alig fordult meg Zichy gróf és ime egy másik épületes látvány öltik a szemébe. Széchenyi Hanna grófkisasszony nagy buzgalommal porolja kemény czirokos kézi seprővel a drága emallozott műtárgyakat s itt is, ott is pattogva hull a százados zománcz a nagybecsű jószágokról . . .

Ez a mese vége. Széchenyi Béláról meg Hanna grófnőről maga a király emlékezik meg. Zichy Jenőre nézve pedig, a ki tett-vett annyit a párisi kiállítás és ottani képviseltetésünk körül mint, a többiek talán összeréve, elégségesnek tartották, hogy a miniszter néhány szó kíséretében a vállát megveregesse.

A főváros legújabb politikai mozzanata a VII-ik kerületi képviselőválasztás. Itt, mint ezt még tavaly jeleztem, Morzsányi Károly dr. léptetik fel. Vele szemben senkisé jöhet számításba.

A választókhoz szóló föl hívás még ma nyomdába kerül. 5000 választó polgár írta alá. Ezt a kerületet különben egy kis töredék még a múlt héten, amikor Csernátony még élt, Szilágyi Dezsőnek ajánlották föl. Szilágyi azonban kijelentette, hogy a pozsonyi választókhoz nem marad a jövőben sem hűtlen.

arra, hogy megzavart lelki nyugalmunk helyreálljon.

Laurence.

És az?

Chautrel.

Ne fogadd többé Girieut . . .

Laurence.

Georgesom apját?!

Chautrel.

Küldjék intézetbe . . .

Laurence.

Georgesom apját?!

Chautrel.

Dehogy! A fiát.

Laurence.

Az én fiamat?

Chautrel.

Dehogy! Girieut fiát. Ő is intézetbe akarta küldeni Julient, az én fiamat.

Laurence.

Fiamat — intézetbe?! Soha! Külömben is a gyermek sorsa fölött csak az apa dönthet.

Chautrel.

De kedvesem, nem különös-e az, hogy ezt a kérdést sohase tudjuk azzal a higgadsággal tárgyalni, a melylyel máskor gyakran ellentétes nézeteinket is kifejtjük.

Laurence.

Mert ön gyűlöli Georgesot, mint a hogy gyűlölné Julient, ha Georgesot szeretné. Ah, ha az ön fia volna Georges! . . . De önnek sohase lesz a fia egyszersmind az én férjem gyermeke!

Inas (jelenti).

Girieu úr!

Laurence.

A férjem!

Chautrel.

A fé-é-rje?!

Laurence.

Jó, legyen hát: volt férjem, holt férjem, nincs férjem, második férjem — a hogy önnek jobban tetszik. — De — férjem! Gyermekekem apja: az — férjem!

Chautrel.

Hát akkor én mi vagyok?

Laurence.

Egészen röviden így foglalhatom össze: ön

férje az én gyermekem anyjának és apja az ön felesége gyermekének.

Chautrel.

Ah Laurence, köszönöm, hogy erre megtanítottál!

Laurence.

Menjen és játszadozzék addig Juliennel, míg én Girieuvval gyermekem sorsa fölött táncszokozom.

(Chautrel indul, majd visszatér, megáll egy darabig Laurence háta mögött, mintha megszeretné csókolni, azután legyőzve magát el jobbra.)

Laurence (az inashoz).

Mondja meg Girieu urnak, hogy várom.

(Inas el balra.)

II. JELENET.

Laurence. Girieu.

Girieu.

Asszonyom!

Laurence.

Uram!

Girieu.

Miért vagy oly hideg ma hozzám. Laurence? Mit jelent, mondja e fagyosság.

A képviselőház munkarendje.

Budapest, márcz. 9.

Tegnap szerencsésen letárgyaltván a képviselőházban a pénzügyi költségvetés is, a Ház ezzel tul esett volna az egész budget anyagának megvitatásán, úgy hogy már csak az appropriáció van hátra, melyre vonatkozólag Lukács László pénzügyminiszter tudvalevőleg a tegnapi ülés végén nyújtotta be javaslatát.

A Ház, mely most már hetek óta olyan szorgalmasan dolgozott, hogy az ünnepnapi kivételével minden nap tartott ülést, ma szünetelt. Nem volt ülés.

Hétfőn is csak formális ülés lesz. Mindössze annyi fog történni, hogy a pénzügyi bizottság beterjeszti az appropriációra vonatkozó jelentését, mire aztán a Ház megállapítja következő, keddi ülésének napirendjét.

Erre a keddi ülésre kitézik, értesüléstünk szerint, a talált gyermekek menedékhelyéről szóló javaslatot. A humánus javaslatot minden párt készséges örömmel fogadta és így kétségtelen, hogy a Ház azt — ugyszólván — minden megjegyzés nélkül, egyhangulag fogja elfogadni.

De ki lesz tűzve a napirendre egy másik érdekes tárgy is: a szegedi kir. ügyészségnek adandó felhatalmazás, hogy a szegedi Közérdek című lap ellen megindíthassa az eljárást a »parlament megsértése miatt«.

Már itt aztán heves vita várható. Ellenzéki részről a leghatározottabban készülnek állást foglalni az ellen, hogy az ügyészségnek a felhatalmazás megadassék és ez alkalomból Rakovszky István mint halljuk foglalkozni akar a Népszava ügyével. A Ház tudniillik nemrégiben a budapesti kir. ügyészségnek adott felhatalmazást, hogy megindítsa az eljárást a Népszava ellen és Rakovszky föl akarja vetni a kérdést, hogy ebben a dologban mily lépések történtek.

Az igazságügyi bizottság a Közérdek ügyében azt javasolja a Háznak, hogy az ügyészségnek a kért felhatalmazás adassék meg és kétségtelen, hogy a Ház is ily értelemben fog határozni.

Szerdán alkalmasint ismét nem lesz ülés.

Az appropriációs vita pedig valószínűleg csütörtökön, márczius 14-én fog megke-

dődni. Kormánykörökben azt remélik, hogy ez nem fog eltartani egy hétnél tovább, mire aztán a költségvetés tárgyalását megkezdi a főrendiház. És minthogy ott hamarosan fognak végezni a budget-vel, tényleg nem igen lesz szükség arra, hogy a kormány újabb indemnitást kérjen.

Az appropriáció után következik az »Adria« tengerhajózási társaság szerződésének ügye, azután pedig az inkompatibilitás.

A színházépítés költsége.

— A végelszámolás Fellner és Helmerrel. —

Nagyvárad díszes újszínháza már idestova egy fél éve otthona a magyar színészetnek.

Lehet bírálni sok tekintetből, kinek milyen az ízlése; kifogásolni valót is lehet találni az épületben, hogy kicsi; de azt eltagadni nem lehet, hogy csinos, szép a nagyvárad Szigligeti-színház, amilyen alig van a magyar vidéki városok bármelyikében.

A tervek készítéséhez nem szólunk, mert olyan cég készítette, amely e tekintetben európai hírű. Teljes elismeréssel adózunk azonban Krubicza József művezető mérnöknek, aki teljes buzgalommal, nagy tehetséggel és tagadhatatlan jóakarattal vezette a színház építését.

A Fellner és Helmer-cég funkciója most már véget ért, a végelszámolás megtörtént arra nézve, a melyért felelősséget vállalt, hogy magasabb összegbe nem kerül, mint az általa készített költségvetés, sőt a pótmunkák beszámításával is, mintegy 50,000 korona megtakarítás mutatkozik.

A színházépítő bizottság tegnap délután ülést tartott, dr. Bulyovszky József polgármester elnöke alatt tanácskoztak dr. Hoványi Géza, Száhlender Károly, Rimier Károly, Varró Domokos, Mezey Mihály, Hegedüs Géza, Komlóssy József, Sztarill Ferencz, Busch Dávid, Bordó Ferencz, Szűcs Géza, Csordacsics Ferencz és Krubicza József.

Az ülés elején a polgármester kérdést tett, hogy mi okozta azon hibát, hogy a színházba becsorgott a tetőről a víz.

Csordacsics Ferencz városi építész azon felvilágosítást adta, hogy a csatorna helytelenül volt befedve, a havat késő takarították le s a takarításnál is megsértették a tetőt. Rész-

ben már kijavították ezt, részben a jó idő bekövetkezése után javítják ki. A javítás befejezéseig 2000 korona vissza van tartva a vállalkozótól.

Ezután Busch Dávid főmérnök terjesztette elő a számadásokat, a melyek nem csak a költségvetésbe felvett munkálatokat, hanem a pótlólag készített, továbbá utólag elfogadott s megrendelt munkákat és felszereléseket, valamint a külső villamos telepet és vezetéket is felöleli. Ezek szerint a megszavazott 791.025 korona 30 fillérből kiadtak 731.450 korona 66 fillért s így a megtakarítás 59.574 korona 64 fillér.

A Fellner és Helmer-cég megbízottja: Krubicza József szintén előterjesztette az építéssel vezetett számadásokat, a mely végeredményében ugyan nem egyezik a főmérnök számadásával, de ennek természetes oka az, mert a főmérnök a költségvetésbe fel nem vett kiadásokat is beszámította, amelyek a Fellner-cég obligóját nem érintik s ezért az ő számadásaikból hiányoznak.

A Krubicza József által benyújtott számadások szerint az előirányzott 680.000 koronához hozzászámítandó azon 3%, amelyet nyert volna a város, ha a színházat nem a Bazárral kapcsolatosan építették. Ez a 3% kitesz 11168 kor. 20 fillért. — Az építés körül a költségvetésben felvettek szerint 603.394 kor. 18 fillérbe, tehát 91774 kor. 02 fillér megtakarítás mutatkozik. Ha azonban ehhez hozzászámítjuk a költségvetésen kívüli többletmunkákat 41968 kor. összegben, a tényleges megtakarítás 49.806 kor. 02 fillér s a színház építése 634.193 kor. 98 fillér.

Dr. Hoványi Géza nem tartja helyesnek, hogy most ezen összegeket mutassák be, mint a színház összesítési költségeit, mert még vannak hiányok. Továbbá a kölcsönösszeg időközi kamatait, a diszletraktárt stb. is fel kell venni az építés költségeibe s akkor mutassuk ki a törvényhatóságnak, hogy tényleg mibe került a színház.

Dr. Bulyovszky József ezt tévesnek tartja, mert a színházra meg volt 300.000 frt., de kölcsönadták törvényes betétnek. Csak a 300.000 frton felüli összeg időközi kamatait lehet felszámítani.

Busch Dávid elősmeri, hogy ez még nem a végleges összeg, mert a kisajátítást is hozzá kell venni pedig ezt még nem tudjuk.

Elhatározták, hogy a csütörtöki közgyűlés elé beterjesztik a főmérnök számadását azzal, hogy Fellnerrel leszámoltak s az építkezés megtakarítással végződött. A végleges számadást azonban csak később terjesztheti elő a bizottság.

Laurence.

Ne nevezzen engem Laurencenak, Girieu ur. Hivjon eztán, maga is Georges, egyszerűen Chautrelnének.

Girieu.

Maga még csak nem is tegez? Laurence, te — magázol.

Laurence.

Látta Georgest?

Girieu.

Tőle jövök. Az udvaron egy negyed óráig labdáztam a kis betyárral.

Laurence.

Ugy-e édes?

Girieu.

Ennivalól Es ha meggondolom, hogy én csak minden hónap első vasárnapján láthatom a gyermeket, az én gyermekemet, a te gyermekedet, a mi gyermekünkét!

Laurence.

Idestova három éve, hogy harmadszor mentem férjhez első férjemhez. De férjeim bár-hogy változnak, én mindig előbb vagyok gyermekeim anyja s csak azután apjuk hitvese. A múlt hetekben — maga nem is tudja — kanyaró volt Georgesnak . . .

Girieu (közelebb húzza a székét).

Kanyarója!

Laurence.

Beteg volt!

Girieu (megtogja Laurence kezét).

Beteg! Hogy erről nekem a doktor egy szót se szólt!

Laurence.

A doktor? Hát az most az ön barátja?

Girieu.

Hogyné! Hát nem ismeri a francia doktorokat! Mindig az igazság pártján vannak. Akkor Chautrelnek volt igaza, de most — de most mellettem van a doktor!

Laurence.

Bizony, nagybeteg volt a mi szemünk fénye! A szegényke folyton azt hajtogatta: mama, bi-bi . . . Bi-bi, mama . . .

Girieu.

Bi-bi, mama! . . . (Megöleli). Edes kis Laurence-om!

Laurence (eltakarva arcát).

Maga megölelt?! Mit tettünk! . . .

Girieu.

Nyugtassa meg lelkiismeretét, asszonyom . . . Önkénytelenül történt . . . az első felindulásban, hogy gyermekünk életben maradt! . . .

Laurence.

Igy volt ez, — emlékszik? három hónappal ezelőtt is, a mikor láza volt . . .

Girieu.

És így volt, a hányszor csak foga jött.

Laurence.

Valóban. Most már tizenhat foga van. Mikor is jött a legutolsó?

Girieu.

Az tavaly volt, december 27-én. Mit is mondott, a mikor meglátott?

Laurence.

Elfelejtette? . . . Gondolkodjék csak: én jól emlékszem, azt mondta: papuszta, én tatona atajok lenni . . .

Girieu.

Igen azt a gyerek mondta! De ön mit mondott . . . Azt mondta . . . igen, már tudom . . . el fogok válni Chautreltől és a tied leszek . . .

Az elismerés.

Busch Dávid ezután elismeréssel szólott a terv készítő czégről s indítványozta, hogy köszönetet szavazzon a közgyűlés; Krubicza József művezető mérnöknek pedig ritka szorgalmáért, ügybuzgóságáért és szakértelmeért köszönet és bizonyos jutalom megadása iránt tegyen előterjesztést a tanács a közgyűléshez.

Száhlender Károly és dr. Hoványi Géza szintén a legelismerőbb hangon szólottak Krubicza működéséről s pártolták Busch indítványát, a melyet el is fogadtak.

Krubicza József rövid, meleg szavakkal mondott hálás köszönetet az elismerésért.

Még köszönetet mondtak a szűkebb körű albizottságnak, a polgármester pedig a város nevében hálással köszönte meg az építési bizottság összes tagjainak fáradozását.

Czinka Panna.

(Greguss festménye, megvásárolta Schlauch bibornok.)

Greguss Imre budapesti főgymn. rajztanárnak a téli tárlaton nagy feltűnést keltő »Czinka Panna« című festményét megvette dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök.

Érdemesnek tartjuk e nagyszerű festmény fialakjáról a következőket megjegyezni:

Czinka Panna született 1711-ben Sajó-Gömörön. Atyja és nagyatyja II. Rákóczy Ferencz udvari zenésze volt s mindketten kibujdostak a fejedelemmel Rodostóba. Az öreg Czinka, — kit általában a »Rákóczy nótá« szerzőjének tartanak, — ott is halt meg.

Fia azonban II. Rákóczy Ferencz halála után visszatért Magyarországra és beállt leánya zenekarába.

A kis Czinka Panna Lányi János gömörmegyei földbirtokoshoz került, ki őt taníttatta és képezte a zenében. 14 éves korában már önálló zenekarával bejárta a hajdani kuruczvármegyéket és nagy sikereket aratott részint fényes hegedű játékaival, részint pedig önálló zeneszerzeményeivel. Melyek közül legkiválóbb az 1735. vagy 1736-ban II. Rákóczy Ferencz halálára szerzett »Magyar nótá«-ja, mely fájdalmas visszaemlékezés a rég elmúlt hősi időkre.

Ezen zeneszerzemény előadása képezi a »Czinka Panna« című festmény tárgyát. A kép 3 méter széles. Az asztal előtt ül Lányi,

a házigazda, körülötte vendégei, gömöri urak. A kép baloldalán áll Czinka Panna zenekarával, kik között nagyon jó alak a tárogató. A képen 9 nagy alak van, mindannyian korhű ruházatban. A háttérben Lányinak a szatmári béke után lebontott gömöri vára látható.

Czinka Panna zenekarával bejárta egész Magyarországot, Erdélyt, Romániát s Bulgáriát. Nagy vagyonra tett szert. Boldog családi életet élt, férje kis bögös volt a zenekarában, 11 gyermeke volt, köztük 6 fiu, kiknek nek mindegyike zenekart alakított. Temetésén a felvidéki vármegyék összes zenekarai részt vettek.

Mellője temették az ő hires »Amati« hegedűjét, melyet Csáky Miklós bibornok váradi püspök, későbbi kalocsai, majd esztergomi érsek ajándékozott neki.

Fiai díszes sarkövet emeltek sirhalmára rajta e felirat olvasható latin hexameterek s pentameterekben, melyek magyar értelme a következő:

Csillagokig híres hegedűs, Czink' Panna e sirban Nyugszik. Örök hír név fedje be szent porait! Asszony szüle őt, de a hirt ő szülte e névnek, Hirneve messzire szállt, bárha a sir befődé. Édes anyjáról keserű sors, gond maradtott rá, Ő maradékainak fényeti hirnevet ad.

UJDONSAGOK.

Márczius 15. az iskolákban.

Az újjvárosi közs. elemi finiskola tanítótestülete és növendékei a multak szokásaihoz híven az idén is fényes ünnepélyvel üli meg márczius 15-ikét. A hazafias ünnepély, — melyre a szülőket és a nagyközönséget ez uton is tisztelettel meghívja a tantestület — d. e. 9 órakor kezdődik s műsora a következő:

1. »Hymnus«.
2. »Megnyitó«. Tartja: Bodnár János.
3. »Kossuth nótá«.
4. Erdélyi Zoltán: »Márczius 15-ike«. Szavalja: Réz László III. o. t. Ábrányi Emil: »Szabadság, dicsőség«. Szavalja: Hilt László III. o. t. Pósa Lajos: »A haza«. Szavalja: Nádas Lajos II. o. t.
5. »Vadászdal«.
6. »Kurucz versek«. Szavalják: Horváth Andor, Middleider Rudolf, Gebei Béla, Friedman Dezső és Láng Vilmos IV. o. tanulók.

7. Magyar dalok: »Duna—Tisza« duett. »Zeng a madár« »Zöld berekben«.

8. Zólyomi: »Csak magyarok legyünk«. Szavalják: Steier Simon és Gaál Szabó István. Pósa Lajos: »A csonka honvéd«. Szavalja: Gyöngyössy Dezső II. o. t. Heteyi G.: »A magyar huszár«. Szavalja: Grünwald Ármán III. o. t.

9. »Házunk előtt«. »Édes anyám«. Dalok.

10. »Kurucz versek«. Szavalják: A. Rósenberg Jenő, Vaday József, Spitzer Imre és Barna Géza IV. o. t.

11. »Szerencse fel«. Duett.

12. Eszenyi S.: »Alkalni triolog«. Előadják: Kállay Béla, Varga József és Réz Andor III. o. t. Dobos J.: »Fohász«. Szavalja: Perényi Kálmán III. o. t. Pósa L.: »Petőfi sirjánál«. Szavalja: Friedmann Géza III. o. t.

13. »Kisérj ki engem«. Duett.

14. »Kurucz versek«. Szavalják: Baltányi Jenő, Lányi Ferencz, Kiss Andor, Dull János és Stern Dezső IV. o. t.

15. »Marseilles«. Duett.

16. Gyulay Pál: »Régi időkől«. Szavalja: Munk Andor III. o. t. Vaszari B.: »A magyar zászló«. Szavalják: Szabó Andor és Nagy F. III. o. t.

17. »Leng a lobogó«. »Isten hozzád«.

18. Zárszó. Tartja: Bitó János.

19. »Szózat«.

Mater Ambrózia.

Kezdhethném ugyis, hogy a mint elhangzott a gyászszolozsma szivig ható hangja, feltették a koporsót az egyszerű gyászkozsira és megindult a menet.

Az olmos tavaszi eső egyhangu permetezése ellen esernyők alá bujt az az egy pár ember ki követte, míg a fekete koporsón levő két koszoru szalagját nyugodtan verte az eső, himbálta a szél.

Az egyik fekete színű: a közkörház orvosai küldték, a másik fehér színű: testvérei, a Szt. Ferencz-rendi apácák adták.

Borongós, szomorú hangulat szállja meg ilyenkor a keblemet. Benn voltam a kórház udvarán. Az udvarra nyíló ablakok telve szenvedő betegekkel, kik hangosan zokognak. Körülöttem a Hit és a Tudomány szolgálói: papok és orvosok, mindnyája szemében könny-csepp rezeg.

És ez egyhangu fájdalom és részvét egy csendes halottnak szól. Nem ismerte senki. Ott született valami kis fatornyos német városban és ide került hozzánk, hogy ápolja a

Laurence.

Oh csakis Georges miatt mondhattam! (Hirtelen könyvekben törve ki.) Istenem, istenem, szegény kicsikém. Ha elgondolom, hogy most már nincsen papája — csak kettő!

Girieu.

Laurence, a mióta a törvény elválasztott bennünket egymástól, hogy visszaadjon annak a férfinak, a ki tőlem elrabolt és elraboljon attól a férfitől, a kinek én visszaadtalak, hogy azután te, a ki már az övé voltál, mint a hogy most az övé vagy, ne lehess azé, a ki voltál, vagyis az enyém: szóval a mióta az elődöm utódóm lett, még százszorta hevesebben dobog meg a szív, a hányszor ide gyermekem látogatására sietek . . . Oh, mert ne tagadd, te még mindig szeretsz! szeretsz! szeretsz! — és én is szeretlek, szeretlek, szeretlek, mint akkor, a midőn még csak a második férjed voltam, minden kilátás nélkül arra, hogy valamikor a negyedik is lehessék . . . Megcsaltál először, másodszer, harmadszor — senki többet nem szenvedett nálam!

Laurence.

Girieu, az Isten szerelmére kérlek — távozzék! Szerettem önt, szerettem önt és oh mily ostoba voltam, a mikor ön helyett Chautrel választottam — nem először, mert akkor még

mindig nem tudtam, hogy ön lesz a második, de másodszer, mert akkor már tudtam, hogy ő lesz a harmadik. Szerettem önt — imádlak, de azzal, hogy ezt megtudtuk, csak annál szörnyűbb mindkettőnk boldogtalansága!

Girieu.

Szeretlek! Imádom önt! De azzal, hogy ezt megtudtuk, csak annál szörnyűbb mind a kettőnk boldogtalansága!

(Ölekezés.)

III. JELENET.

Voltak, Chautrel.

(Chautrel jön jobbról.)

Chautrel.

Uram!

Girieu

Uram! (Egy darabig farkasszemet néznek egymással).

Laurence.

Esküszöm . . . hogy a gyermekünkért történt . . . igen, csak a gyermekünkért . . .

Chautrel.

Eh! Ismerem ezt a kifogást, magam is éltem vele . . . Girieu úr, csak azt akarom önnek mondani, hogy a mit tett az gyávaság!

Girieu.

A többit tudom. Két segéd . . . én vagyok a sértett fél, enyém a fegyverválasztás joga . . . Tudja, hogy én nem félek a párbajtól. És ha kettőnk közül valaki meghal, én bizonyára ott leszek a törvényszék előtt, hogy a becsületét megvédjem. De azt hiszem, hogy mi ketten jobbat érdemlünk ennél a megoldásnál.

Chautrel.

Meg akarom önt ölni.

Girieu.

Ha ez sikerül önnek, akkor ez csak rám nézve befejezés. És azután? Öt boldogtalan ember maradna a földön: ön, Laurence, Laurence két gyermeke, az öné, az enyém és a doktor. Míg ha ön halna meg, már csak három boldogtalan ember siratná: én, a doktor és a Laurence két gyermeke: az öné, az enyém és az övé. De ha mindketten meghalunk: még mindig itt marad Laurence, az öné, az enyém, az övé és a doktor. Csak ha a doktort lőnék le véletlenül, maradnánk valamennyien életben, én, ön, Laurence, az öné, az enyém és az övé.

Chautrel.

Nem ezeket a frázisokat vártam öntől e pillanatban, amikor két gyermek boldogtalanságáról van szó. Mert hogy itt a mi szerel-

betegeket és vigasztalja a szomorúakat. Ilyenkor tudom szent hitünk alapeszméjét: a szeretetet, a maga fenségében csodálni.

Mondhatná valaki, hogy ez a betegápolás nekik mesterségük. Az! De hogy banálisan fejezzem ki magam, elsőrendű minőség. Olyan ez a mesterség, melyet nem lehet megtanulni sem elsajátítani; valami fensőbb oktatás, égi ihlet kell hozzá. Azért siratták úgy szegény apácát, mert teljesítette hivatását olyan szellemenben, a mint arra Mestere tanította: Szeresd felebarátodat, mint tenenmagadat.

A harangok tompa zugása közt keserves sirás, fuldokló zokogás üti meg füleimet. A hang felé nézek. Egy leány, ruhája csupa czafat és rongy, arca kiélt és eldurvult, állott előttem. Alábbvaló volt az útszéli, kivert állatnál is. És mégis emberi lény... még pedig érző kebellet.

Ment az utcán czéltalanul, az eső verte. Találkozik a menettel mikor éppen egy vidám kuplét dudolgotott magában. Kíváncsiságból megkérdi, hogy ki az kit temetnek?

Megmondják neki. És a nő, ki a lejtőn már annyira süllyedt, hogy tovább már nem lehet, fájdalmas zokogásra fakadt.

— Milyen jó volt! Hogy ápolta, vigasztalt és milyen szépen beszélt hozzám, mikor benn voltam a kórházban.

Valaki elhallgattata; ne zavarja egy ilyennek sirása e szent nő nyugalmát.

... Én pedig elgondoltam, hogy milyen ereje lehet ott a hitnek, ki ápolás közben képes egy ilyen nőbe oly érzelmeket csepegtetni, melyek a bánat, a késő bánat könyeit ki tudják facsarni.

És igyekszem emlékeimből azt a benyomást kizavarni, hogy én valamikor, magyar betűvel nyomtatott újságban az olvastam volna, hogy az apácákat üldözzük, mert herj-szik... a prostitucziót!

Pihenj jó Mater Ambrózia... és bocsáss meg, hogy veled foglalkozva ilyen gondolatok jutottak eszembe. (He.)

Sötétség a színházban.

Mikor tegnap a közönség a színház felé közelgett, meglepetve látta, hogy nem lát sem-

münk mellékes, azt talán fölösleges mondunk. Csak a gyermek, igen, csak a gyermek, mindig csak a gyermek sorsa fölött aggódva borultunk Laurence karjaiba, hol én mint férj, és ön mint apa, hol én is apa, ön is férj, illetve ön se apa, én se férj. És Laurence, az édes Laurence, miért borult hol az ön keblére, hol az én keblemre — ha nem a gyermek kedvéért?! Ha nem is a megszületett, de a születendő, ha nem is az én, illetve az ön, de az ön, illetve az én gyermekemért!

Girieu.

Laurence! Laurence! Ha szabad volna, melyikünket akarná követni! (Mégfogja a kezét jobbról.)

Chautrel.

Igen, Laurence, ha szabad volna, melyikünké lenne? (Mégfogja a kezét balról.)

Laurence (jobbra-balra tántorodva).

Ha szabad volnék! Ha szabad volnék! (Kirágadj magát karjaikból.) Ha szabad volnék, mint a madár... (Kibontja haját, énekel az Oféliából.)

Girieu és Chautrel (egyszerre).

Szabad lesz, Laurence!
(Függöny.)

mit. Sötétség, sejtelmes sötétség vette körül a pompás épületet.

Némelyek azt hitték, Pintér mesterkedik megint valami alvilági kísértettel s egyelőre csak a Bűvös vadász hatását akarja frappánssabbá tenni azzal, hogy sötét színházzal fogadja a közönséget: De az illuziót csakhamar elrontotta egy rendőr hivatalos kijelentése:

— Tessék hazamenni, nem lesz előadás.

Persze mindenkinek első kérdése volt:

— Miért?

A mire meg is kaptuk a hiteles választ:

— Mert kérem *nem ég* a villany.

Égett a helyett, a még pedig csakugyan *égett* egy néhány szomorú gyertya, a melyek világánál elkezdődött az ostrom a pénztárnál a jegyek visszaváltásáért. Annyi bizonyos, hogy a közönség nem örült a pechnek; de hogy a pénztárnok még kevésbé örült, az még bizonyosabb.

Utána jártunk a dolognak s a következőket konstatálhattuk:

A színházi villamos berendezésnél semmi hiba sem látszik. Nem is vették észre a kalamitást csak este fél 7-kor, mikor az áramot meg akarták indítani. Ekkor tapasztalták, hogy a rendes vezeték árama *nem működik*.

Rögtön telefonoztak a telepre, a honnan azt a választ nyerték, hogy ott sincs a gépben semmi hiány. Így tehát egyelőre valószínű, hogy valahol a vezetékben történt hiba.

Hirtelen beálló áramszünetek esetére el van látva a színház egy akkumulátorral; de az ebben felhalmozott villamosság csak annyi erejű volt, hogy legfeljebb fél 9-ig bírta volna ki. Ezért arra a rövid időre is, míg a közönség a pénztárnál tolongott, csak néhány izzólángot hoztak működésbe, több helyen pedig gyertyákkal pótolták a hiányzó világosságot.

Daczára a nagy zavarnak, az igazgató azt a reményét fejezte ki, hogy ma az előadás megtartható lesz.

TAJÉKOZTATO.

Márczius 10. A gyermekbarát gyűlése d. e. 11 órakor a városházán.

Márcz. 10. Az ipartest. betegsegélyező pénztár igazg. ülése d. e. 10 órakor.

Márcz. 14. Városi közgyűlés.

Márcz. 10. Bőjti felolvasás a kath. körben d. e. 11 órakor.

> 17. > > > > > 11 >

> 24. > > > > > 11 >

Márcz. 20. Meggyűlés d. e. 9 órakor.

Márcz. 22., 23., 26. és 27. Fősorozás a tűzoltó örtanyán.

Márcz. 23. Felolvasás a v-velencei Népkörben este 8 órakor.

* Az első bőjti felolvasás. Nagyon szép eszmét testesített meg a katolikus kör, mikor elhatározta, hogy a nagybőjt három vasárnapján a helybeli intelligens közönség igényeihez mért, magasabb színvonalon álló matinékat rendez. Valamennyi olyan műsorral dicsekszik, a mely már előre is biztosítja a teljes sikert. Az első felolvasást ma d. e. 11 órakor tartják meg a kath. kör dísztermében a következő műsorrall:

1. *Adagio*. Mozarttól. Vonós négyes. Előadják: I. hegedűn *Tomm Béla*, II. hegedűn *Tucsek Ferencz*, mély hegedűn *Réz Mihály*, gordonkán *Szmaszenka Ernő*.

2. *A kinszenvedés ereklyéi az örök városban*. Irta és felolvassa: dr. *Vucskics Gyula*.

3. *Zongora-trio*. Webertől. Előadják: zongorán *Bátky Endre*, gordonkán *Szmaszenka Ernő*, fuvolán *Hranyiczky Károly*.

* Zenepróba. A nagyváradai Zenekedvelők Egyesülete zenekarának tagjait tisztelettel kérem, hogy a szokott helyen és időben f. hó 11-én hétfőn tartandó próbán teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1901. márczius 9. Réz Mihály egyesületi igazgató.

* **Igazgatósági ülés.** A nagyváradai ipartestületi betegsegélyzők: pénztár igazgatósága f. hó 10-én d. e. 10 órakor rendes havi ülést tart, melynek tárgyai a következők: 1. Az elnökség jelentése. 2. Pénztári jelentés. 3. A felügyelő bizottság jelentése a számadások megvizsgálásáról. 4. Az elnökség előterjesztése első orvosi segélyek díjának kiutalása tárgyában. 5. Ugyanannak előterjesztése a közgyűlés napjának kitűzése és tárgysorozatának megállapítása tárgyában.

* **A biharmegyei telefonhálózat.** A kereskedelemügyi miniszter *Biharmegyében* a cséffai, ökrösi, szalárdi és vaskóhi postahivataloknál, azokkal egyesített távbeszélő hivatalokat rendeztetett be, melyek állami és magán táviratok kezelésével is foglalkoznak. Ez alkalommal, mint Biharvármegye törvényhatósági távbeszélő hálózat központjait, a beéli, belényesi, berettyóújfalui, derecskei, dobrestei, élesdi, érmihályfalvai, magyar-csékei, margittai, mezőkeresztesi, mezőtelegdi 1. sz. nagyszalontai, a nagyváradai 1. sz. szételyhidi és tenkei posta- és távirtdahivatalokat a távbeszélővel szereltette fel.

* **Eljegyzés.** *Magyary* Zoltán törekvő fiatal kereskedő eljegyezte *Stéger Gyula* városi hivatalnok szép és művelt leányát *Margitot*.

* **A kis számoló mester.**

Számoltatja a gyermekket a tanító:

— Mennyit tesz 18 meg 4?

— Fues! felelt a kis Palkó, a ki sokat nézhette a huszonegyet.

* **Barbi Alice Nagyváradon.** A nagyváradai izr. nőegylet hangversenye f. hó 16-án lesz megtartva s *Barbi Alice* a világhírű énekesnő egészségi állapota is annyira javult, hogy most már beválthatja ígését. Mint a nőegylet elnökségétől értesülünk okvetlenül részt vesz a hangversenyen.

* **A Biharmegyei kereskedelmi bank jótékonyága.** A Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és termény hitelbank az elmúlt évben is igen szép eredménnyel zárta le a mérleget. A nyemreményből, mint az előző években, most is tekintélyes összeget juttat jótékony és közmívelődési czélokra. Az adományokban a következő intézményeket részesítette a bank: nagyvárad városi árvaház, alapítványunk 14-ik részlete 200 kor. nagyvárad izrael. nőegyletnek 50 kor. nagyvárad ingyen kenyér bizottságának 50 kor. nagyvárad ágost-evangel. templom építésére 50 kor. nagyvárad keresked. korodának 50 kor. nagyvárad koldusápoló intézetnek 50 kor. nagyvárad gyermekbarát egyletnek 50 kor. nagyvárad községi tanítók segélyegyletének 50 kor. nagyvárad népkönyha egyletnek 50 kor. nagyvárad önkéntes tűzoltó egyletnek 50 kor. nagyvárad elagott iparosok menházára 50 kor. nagyvárad városi tisztviselők nyugdíjalapjára 50 kor. nagyvárad népkönyvtárnak 50 kor. nagyvárad keresked. tanintézet segélyalapjának 50 kor. biharmegyei jótékony nőegyletnek 50 kor. biharmegyei történelmi és régészeti egyletnek 50 kor. biharmegyei jegyzők nyugdíjalapjára 50 kor. nagyvárad zenekedvelők egyletnek 50 kor. nagyvárad szepítési egyletnek 25 kor. nagyvárad és biharmegyei 1848/49. honvéd egyletnek 25 kor.

* **Vásárban.** Bóndloch Éliás (hosszu alku után). Evett talán mogo ocellt, hogy olejan keménjen tortjo magát? Hát szolok még edj: nincs bennem edj porányi becsület, honczfot, gozember vadjom, ha tübbet adom oz üszóért ütven forintnál. Hallott? Honczfot gozember!

Palócz. Me'mondtam, hogy ütvenegyen alu' nem adom!

Bóndloch Éliás (látja, hogy egy más kupecz közeledik). Tortson o porulát!

* **Kivándorlási ügynök — községi bíró.** Állandó panasz van a lelkiismeretlen ember-ügynökök ellen, akik szegény népünket rávezetik a kivándorlás, a biztos elzülles útjára. Mai napig egyedüli példa a barbácsi bíró esete, aki köz-

hivatalnok létére nem állotta a kivándorlásra csábítás csunya mesterségét. A bíró sokáig tette manipulációját, de végre rajtaérték és letartóztatták.

* **Megőrült a törvény előtt.** Egy betörés ügyében öt napi tárgyalás után tegnap este hirdették ki az ítéletet Debreczenben. Az elítéltek közt van Szakál Julis fiatal menyecske is, a ki az ítélet kihirdetése után ördöngösi kezdett. Majd kiragadva magát a börtönőrök mellől a folyósóra rohant kezével bezúgta az ablakot s az üvegmaradványokon végighuzta mindkét kezét és elvágta az ereit. Azután le akart ugrani az emeletről, de ebben megakadályozták. Négy órnek kellett lefogni.

* **Magbeszerzés,** Kiszöbön a tavasz. Itt az idő, hogy a gazdálkodó és kertészkedő közönség a szükséges magvakat már beszerezze. De honnan? Vidéki közönségünk rendszeren az utazó magházalókat szokta bevárni, kiktől aztán régi, csiraképtelen magot vesz. vagy pedig olyant, melyből egészen más növény kel ki, mint a minőt várt. Így a káposztamagból rendszeren vadrepce, sárgarépából vadmurok lesz, a legszébb és legkedveltebb virágok, u. m. viola, ősi rózsák stb. között alig akad egy-egy szebb példány, többnyire mind trüsek, a takarmányrépamag többnyire akkor kezd csirázni, mikor a Mauthner-féle csillaggyűi répamagból kikelt növény már kapa alá fejlődött ki. Mindezeket tekintetbe véve, csak jó szolgálatot vélünk tenni t. olvasóinknak, mikor figyelmüket Mauthner Ödön budapesti udvari magkereskedő czégre, mint általánosan elismert legmegbízhatóbb magbeszerzési forrásra felhívjuk és annak igénybe vételét részünkről a legmelegebben ajánljuk, mert onnan feltétlenül csiraképes és olyan fajú magot kapnak, mint a minőt rendelnek.

* **Kálmán Szidor halála.** Mint tegnap megirtuk, Kálmán Szidor dr. orvos elhalálása alkalmából a »Biharmegyei orvos-gyógy-szerész- és természettudományi egyesület« és az Országos orvos-szövetség nagyváradi fiókja dr. Konrad Márk elnöke alatt f. hó 9-én délután együttes választmányi ülést tartott, a melynek tárgya a végtisztességtételen való részvétel módjainak megállapítása volt.

A választmányi ülés a következő határozatokkal hozta:

1. Az elhunyt temetésén az egyesület és a szövetség tagjai testületileg vesznek részt;

2. a halottas háznál mindkét testület nevében dr. Baróthy Ákos városi tiszti főorvos búcsuztató beszédet mond;

3. a két testület együttesen koszoru megváltás címén 50 koronát juttat néhai dr. Kálmán Szidor emlékére a Gyermekbarát egyesületnek.

Végül még elhatározta, hogy a »Biharmegyei orvos-gyógy-szerész egyesület« ez évi május havi közgyűlésén az elhunyt életét és orvosi működését emlékbeszédben fogják méltatni, a melynek megírására dr. Kornstein Lajost kéri fel.

Ezzel kapcsolatban dr. Edelmann Menyhért orvosegyületi titkár a következő felhívás közzétételét kérte:

Felkérem a »Biharmegyei orvos-gyógy-szerész és természettudományi egyesület« tagjait, hogy néh. dr. Kálmán Szidor elhunyt együleti tag végtisztességtételen lehetőleg teljes számban megjelenjenek szíveskedjenek. Gyülekezési hely: Arany Kereszt gyógyszertár; idő háromnegyed tíz óra.

* **A hétről.**

— Micsoda dolog ez barátom, te egyetemre jársz?

— Csak azért, mert a hitelezőim ott keresnek legkevésbé.

A Reichsrath bufféjéből.

Képvisező: Ebédelni akarok!

Finczer: Parancsol levest?

Képvisező: Köszönöm. Levest nem kérek. A teremben ugyanis kaptam már elég nyaklevest!

— Barátom, mennyire sajnálom szegény Mikulai Pistát! Az az ember annyira dadog, hogy ha boldog üjlesztendőt akar kívánni, hát már Szilveszter napján rákezd.

(Egy ur üldöz egy hölgyet).

Hölgy: (magában): Nemsokára utóléretem magamat.

Ur (magában): Ha hamarosan megáll nem álllok szóla vele.

(Kakas Márton).

* **Szélhámos szerző.** Egy fővárosi szélhámos »Alkalmos állások« czimű apróhirdetéseket tesz közé a lapokban. »Jövő« czimű posterestante kér levelezést. A jelentkező aztán a következő litografált választ kapja:

Előjegyzési szám: 1901. március 5.
No. 24—XAA.

Őn levélben jelzett képességeivel több állás közül választhat s pályázhatik egyre saját óhaja s belátása szerint. Mindegyik lakbérrel van ellátva s nyugdíjra is jogosít, tehát életfogytig tartó. Mindezekről bővebb felvilágosítást kap alant jelzett czimben. — Tájékoztatóul megjegyezzük, hogy mi nem vagyunk ügynökök. Mi csupán a folyamodót, ha megfelelő, ajánljuk s ha ajánlottuk, teljesen biztos lehet a siker felől. Tesszük pedig ezt azért, hogy sok mellőzött érdemest juttassunk kényérhez és hogy ezzel kapcsolatban jótékony czélokra is mozdítsunk elő. — A megállapított díjat csak az állás elnyerése illetve a kinevezés után kell csak megfizetni, de nem nekünk, — mert mi senkitől semmit sem fogadunk el, sem előre, nem utólag, hanem az illető önmaga teszi le az általunk jelzendő emberbaráti intézmény vezetőségénél. Erre azonban kötelezni kell magát, de illő is, hogy ha rajta segítve van, másokat is segítsen, folyamodó érdekében minden utánjárást elvégzünk egészen ingyen, úgy hogy a kérvényezőnek az alantjelzett legszükségesebb levelezési és törvényszabta kérvény-bélyegen kívül semmiféle czimben ilyesmit senkinek követelni nincs joga, nem lehet, nem szabad. Megbizottunk, a ki a jótékony czél érdekében a levelezést szíveségből végzi, készséggel fogja őnt mindenről kimerítően értesíteni.

Levelét így kell czimezni: »Nagyságos dr. B. K. urnak, Budapest. VIII. József körút 8. számú postahivatal. Restante.« A hozzá intézendő levélhez okvetlenül mellékelni kell a jelen sorokat, ezt a levelet, mely jelzi, hogy őn már előjegyzésbe vétetett, mert csakis ezeknek válaszol. . . . Csatolandó egyszer s mindenkora 3 drb 6 filléres és 3 drb 10 filléres bélyeg levelezésre, más semmi.

Nyilvánvaló, hogy ez az önzetlen helykövetítő a postabélyegekre utazik. 3 darab 6 filléres és 3 darab 10 filléres bélyeg kell neki. Más semmi.

Agyonütötte a fal.

— Saját tudósítónktól. —

— március 9.

Megrendítő szerencsétlenség történt tegnap éjjel a Fáczánsoron, melynek egy három éves kis leányka esett áldozatul. A vizsgálatot még az éj folyamán megindították s ma már az egész ügy a királyi ügyészség előtt van.

A megrendítő eset részletei a következők:

Vornják Károly nagyváradi postatiszt fáczánsori házában lakott Szepesi Lajos ácspáros. Szobájuk hátulsó fele pár nap óta kezdett repedezni — de nem törődtek vele semmit. Az esős idők megszüntével akarta a háztulajdonos helyreállíttatni a repedező falakat.

Tegnap éjjel azonban megelőzte őket a szerencsétlenség. Még kora este feküdni tértek, s a Szepesi Lajos kis leánykája Erzsi, éppen a fal mellett feküdt, mely annyira alá volt

ázva, hogy a vályogok teljesen szétmázták s az egész oldal bedőlt.

A ház lakói az óriási robajra ébredtek fel. Rémtülve sikoltozott a Szepesi családja s rémtülésük még magasabb fokra hágott, mikor a romok közül a kis Erzsit eszméletlen állapotban, súlyos zuzódásokat szenvedve huzták ki. *Rövid idő múlva bele is halt súlyos sérüléseibe.*

Az esetről azonnal jelentést tettek a rendőrségnek és Horváth Géza rendőrbiztos dr. Mayer László kerületi orvossal rövid idő múlva megjelentek a helyszínen és megejtették a vizsgálatot, melyről hosszasan jelentést tettek az ügyészségnek s nem tartja kizártnak a rendőrség, hogy a szerencsétlenség gondatlan-ság következménye.

Ma délután helyszíni vizsgálatot tartottak, melyen a törvényszék részéről dr. Thury Endre kir. albiró, Vámosy kir. alügyész; a rendőrség részéről pedig Horváth Géza rendőrbiztos jelentek meg s kihallgatták a ház lakóit.

Mivel a szerencsétlenség az építkezés felületessége miatt keletkezett, szükséges lesz a szakértők kihallgatása is. Állítólag a talaj azon a helyen túlságos nedves és az építkezés alkalmával semmiféle óvintézkedéseket nem tettek, sőt az alapot nem is téglából, hanem vályogból rakták.

A kis gyermeket nem bonczolták fel s ma fogják eltemetni.

Öngyilkos szerelmesek.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, márc. 9.

Szinte megszokottá vált már az újságolvasó ember előtt, hogy nap mint nap öngyilkosságot olvasson. Egyik embernek az anyagiakkal való küzdés másoknak a szegény, harmadiknak a szerelmi rajongás adja kezébe a fegyvert. Minegyik elviselhetlennek tartja az életet, s botorul oly eszközöz folyomodik, melyhez joga nincs. Az ilyeneknek nincs erejük ahhoz, hogy a legkisebb akadályjal szembe szálljanak s örült rajongásukban még arra is feljogosultnak érzik magukat, hogy nem csak a maguk, de a más életét is kioltásák.

Szomorú példát nyújt erre az az öngyilkosság is, melyet debreczeni tudósítónk telegrafál.

Hagymási Sándor nagyváradi kereskedőnek 21 éves fia szerelmes volt egy ugyan-csak nagyváradi kereskedő leányába **Rosenberg** Linába. A szülők miatt, miért nem, talán mert a fiu is, a leány is nagyon fiatalok voltak még, ellenezték a házasságot.

A fiatalok azonban ebbe nem nyugodtak bele. Megegyeztek, hogy ha életben nem lehetnek már egymásé, haljanak meg együtt.

A tervet végre is hajtották. Tegnap megszöktek Nagyváradról s Debreczenbe utaztak. Ott a »Fehér ló« szállodában szállottak meg.

Ma reggel korán két revolver lövés ébresztette fel a szállónak még szunyadó vendégeit. A lövés zajára elősietett emberek betörték a szobába, honnan a lövés hallatszott, s borzalmas látvány tárult eléjük. A fiatal ember és a leány vértől elboritva heverték a szőnyegen. Mindkettő szíven volt löve, s a fiatal ember görcsösen szoritotta kezébe a revolvert. A rögtön előhívott orvos nála már csak a beállott halált konstatálhatta, a leányt pedig haldokolva szállították a kórházba. Élete talán már csak órák kérdése, mivel a gyilkos golyó közvetlen a szív alatt hatolt be testébe.

IRODALOM.

Magyar Filozófiai Társaság.

1900. év nyarán, több fővárosi és vidéki tanár és író Budapesten tartott értekezlete arra a megállapodásra jutott, hogy közéletünknek és irodalmunknak szüksége van egy olyan szabad egyesületre, mely tagjait a filozófia kérdései iránt érdeklődő, művelt nagy közönségből vegye s egyúttal bizottságot nevezett ki ily irányu mozgalom indítására, a czélba vett egyesület előkészítésére. E megállapodás folytán bocsát ki most felhívást dr. **Bokor József** egy magyar filozófiai társaság alakítására.

Az elkészült alapszabály-tervezet értelmében a **Magyar Filozófiai Társaság** azt tűzi czélul, hogy a filozófiai tudományok kedvelőit s munkáit hazánkban egyesíti és a filozófiai igazságok exakt kutatásában mind erkölcsileg, mind anyagilag támogatja; vizsgálja a magyar filozofálás történeti nyomait, egybegyűjti és kiadja irodalmi emlékeit; a filozófia problémáit a művelt nagyközönség elé viszi s az elmélet foglalkoztatni soha meg nem szűnő nagy elvi kérdéseket nyilvános ülésein felolvasásokkal megvilágosítja; folyóiratában s egyéb kiadványaiban medert vár a tudományos alapokon nyugvó meggyőződésnek, a társadalmi és állami rend és haladás kezességének kialakulására, ekként a magyar közéletet tartalmassá, a művelődést egyetemessé tenni törekszik.

A Társaság tagjai: tiszteletbeliek, alapítók és rendesek. Az alapítók egyszersmindenkorra 200 koronát, a rendes tagok évenként 6 koronát fizetnek a társaság pénztárába, mely szolgáltatásért, a társulati jogok gyakorlása mellett, ingyen kapják a Társaság folyóiratát, egyéb kiadványait pedig mérsékelt áron.

A Társaság székhelye: Budapest.

A tagsági bejelentések dr. **Bokor József**hez (Budapest, IX. ker. Ferencz-körút 1. sz.) vagy **Kun Sámuel**hez (Budapest, Athenaeum nyomdai r.-t.) intézendők.

A felhívásnak azonban nem igen akar visszhangja támadni. Van már Budapesten egy kitűnő bölcsészeti társulat: az **Aquinói Szent Tamás**-társulat, ennek közlönye az **egyetlen magyar** bölcsészeti folyóirat is, a 15 év óta megjelenő s kitűnően szerkesztett **Bölcséleti Folyóirat**, a mellett új, kezdő társaság és folyóirat nehezen állhat meg.

EGYESÜLETEK

A gyermekbarát gyűlése. A „Gyermekbarát Egyesület” választmányja ma (vasárnap) d. e. 11 órakor a városház kis tanácstermében gyűlést tart.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Vasárnap:) d. u. Sulamith.
) este Csárda virága (először.)

Hétfő: Bibliás asszony.

Kedd: Kis szökevény.

Szerda: Stuart Mária (Paulayné vendégjátéka).

Csütörtök: Aranylakodalom.

Péntek: Aranylakodalom.

Szombat: Baba (Forrai Ferike búcsuja.)

Forrai Ferike búcsuja. Forrai Ferike, a Szigligeti-színház primadonnája a hó 16-án szombaton egyik legkedvesebb szerepében a Babában vesz búcsút a nagyváraai közönségtől.

Paulayné Nagyváradon. Paulayné Adorján Berta a közeli héten egy estén vendég szerepelt színpadunkon. A **Stuart Mária** című szerepében lép föl szerdán. A drámában kivülről Balázs Olga, Pintér, Szarvasi, Knyöves Dési és Bognár játszanak szerepet.

Kárpótlás a bérlőknek. Somogyi

Károly igazgató értesíti a bérlőket, hogy a tegnapi estesi esemény miatt a műsor nem fog változni s hogy az elmaradt előadásért a bérlőket kárpótolni fogja.

A mai előadások. Ma, vasárnap délután a nevezetes sikerrel föllevenített **Sulamith** kerül előadásra fél helyárral mellet, az énekes ensemble elsőrendű tagjaival. Este a **Csárda virágát**, Lukácsy Sándornak a Magyar Színházban szép sikerrel színrehozott népszínművét mutatják be. A bájos, Dankó Pista nőtáival teleszótt darab főszerepeit Balláné Csik Irén, Benkő Jolán, Balázs Olga, Erdei Berta, Peterdy, Szarvasi, Bognár, Pintér, Bérczi, Füredi és idősb Sági játszik. Az előadást Somogyi igazgató rendezi.

Március 15. a színházban. A szabadság ünnepe hazafias kegyelettel szenteli meg a Szigligeti színház. Március 15-én ünnepi előadás lesz: Rákosi és Beöthy nagyhatású darabja az **Aranylakodalom** kerül színre kitűnő szereposztásban.

A Magyar Színház új bérlője. Budapesti Színházi körökből úgy értesülünk, hogy a Magyar színház részvénytársaság **Leszkay András** aradi színiigazgatóval a mai napon megkötötte a Magyar Színház bérlőjére vonatkozó szerződését.

Az új bérlő, állítólag, *ez év április elején* átveszi a színházat.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 146.

Idénybér. 144 sz.

Nagyváradon, vasárnap, 1901. márcz. 10-én

délután 3 órakor, fél helyárral

S U L A M I T H.

Keleti dalmű.

Este 7 órakor, rendes helyárral

A csárda virága.

Új népszínmű.

S Z E M É L Y E K :

Ozv, Markos Mártonné, a Maszlagos csárda kocsmárosnéja — Benkő Jolán
Zsuzsi, Ipoly Jóskáné — — Balázs Olga
Czsi, (kese) — — — Bérczi Gyula
Ipoly Jóska, fiatal gazda — Szarvasi Sándor
Köd Gyurka, számadó gulyás — Peterdy Sándor
Tezca, a leánya — — — B. Csik Irén
Kincses Kazal Tamás — — — Bognár János
Délezeg Pista, unokaöccse — Pintér Imre
Fehér Panna, Kazal gazdassz. — Erdei Berta
Guzs János, sósfalvi kántor — Füredi József
Kobak Máté (Kovács Máté) — Rákossy Gáspár

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Tálászék 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. Földoldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 óráig 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap hétfőn, március 11-én

A bibliás asszony.

Operette.

TANUGY.

Felhívás a hazai kath. tanítóegyesületek elnökségeihez. A kath. tanítók országos bizottságának tanügyi tanácsa az 1900-ik év november havi ülésében azon kérdéssel foglalkozott: miként volna megoldható, hogy a tanítói javadalomként élvezett földek adóját ne a tanító, hanem az iskolafentartó fizesse.

A tanács-ülés határozatához képest — a »Tiszántul« utján — kérjük az igen tisztelt tanító-egyesületi elnökségeket s az ügymenet gyorsítása szempontjából minden egyes tanítót és kántortanítót: sziveskedjenek alulírt egyházi elnököt (**Nagyvárad, papnövelde**) értesíteni, kik vannak közülök oly állomáson alkalmazva, hol a javadalmukhoz tartozó földek után az adót nem ők, hanem az iskolafentartók fizetik s mennyit tesz ki ezen adóösszeg.

Szives válaszukat (a lakhely és egyházmegye megnevezésével) a hazai tanítószövetség érdekében mihamar kérjük, hogy már e hó 21-iki tanácsülésünkön a további teendőkre nézve megállapodásra juthassunk.

Kelt Nagyváradon, 1901. márcz. 9.

Dr. Steinberger Ferencz,
egyházi elnök nagyváradai kanonok.
Számborovszky Rezső s. k.,
elnöki titkár.

Menedékház-vezetők tanfolyama. Az államilag engedélyezett nyári menedékház-vezetők hat heti tanfolyama a folyó évi március hó 14-ik napján veendő kezdetét. — Jelentkezhetnek 18—40 életévüket betöltött nők, kik irni, olvasni jól tudnak, keresztlevél, erkölcsi, iskolai és orvosi bizonyítvány szükséges és jó zenei hallással kell bírniok. Nagyváradon, 1901. évi március hó 9-én. Ozv. **Dyk Ferencz**né, okl. kisdiednevelő. Apáczai-utca, 8. szám.

REGÉNY-CSARNOK.

S i b i l l a.

Írta: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

48.

Anélkül, hogy a csolnakos fiura tekintene, sietett Sibilla a házba.

Az utazó kocsi a ház előtt állt. A lovak még nem voltak befogva, éppen a táskákat, dobozokat tették fel.

Az ajtónál Sibillát a fekete fogadta.

— Mily piros kisasszony. Nem bemenni a grófnéhez. Haragszik senkit sem beszél.

— Nekem beszélni kell veled!

— Nem lehet.

— Hol van Hanna?

— Itt jönni.

A komorna, miután megérté a dolog állását, a feketét rendre utasította, a leány felé fordult.

— A grófné e napok alatt türelmetlenül várta, habár haragudott kimaradásáért, azért szívesen fogja látni. De gyermek fogadjon el értelmes embertől tanácsot, — ha jót akar tenni magával. Ne menjen be a grófnéhez, hanem haza nevelő szüleihez, vőlegényéhez.

— Nem Hanna — nem! Mindennek — mindennek vége, — Engedjen gyorsan a grófnéhez!

— Itt van Sibilla? Jöjjön be azonnal, e pillanatban! hallatszott a grófné hangja.

Unica oly izgatott volt, a leányra sem tekintve, szemrehányások özönével fogadta hosszas elmaradásáért. Mérges harag könyei közt mesélte el a sértést, melyet az éjjel rajta elkövettek.

— És mindez otthonomban, miután 100 forintot adtam a szegények perselyébe! Oh! ismerem embereimet, senki más nem tehetette, mint Falkék és a kedves Joachim.

Sibilla még jobban reszketett mint előbb, de egyetlen szót sem tudott válaszolni. Unica szabad folyást engedett haragjának. Sibillának volt elég ideje összeszedni magát.

Midőn Unica elhallgatott, mondá:

— Emlékszik szavaira? Ugy gondolkozik ma is?

— Miért nem jöttél előbb?

Sibilla előadta a dolog állását; kérte, hogy vigye azonnal magával. Hü szolgálójának ígérkezett s ha hatalmában, lesz viszonzni fogja Unica jótevékenységét.

— Helyes, hogy megszabadulsz borzasztó emberektől. Nekem éppen ilyen társalkodónőre van szükségem, mint te vagy, azt hiszem nem bánod meg. De úgy kell jönnöd, a hogy ilt álsz. — Egy negyed óra múlva utazunk.

— A hegedű! grófné. Van hely a hegedűmnek?

— Természetesen, hisz a saját előnyöm.

Egy fél órával később Sibilla Unica mellett ült a kocsiban.

Eltűnt előle a kék tenger, a zöld mező, Falk Joachim otthona, mely eddig az övé is volt.

(Folyt. köv.)

Közönség köre.*

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becsés lapjának e hó 5-én Ujdonságok cz. alatt megjelent azon közleményre, hogy a városi Tanács, illetve Ragány János főszámvevő a városi közgyűléshez beadott és még el sem intézett felelővétel miatt ellenem rágalmozási pört fog indítani. Mint városi törvényhatósági és vámmellenőrző bizottsági tag, egész tisztelettel kijelentem, hogy Makay Sándor volt városi vámmellenőr hivatalos feljelentései és saját személyes meggyőződése alapján semmiféle kifogásom sincs az ellen, miszerint a város mostani vámmellenőrzése a kir. ügyészség által éppen úgy, mint az emult években néhai Juszt Sándor által az eltitkolt városi terület, a kir. törvényessék által kavics, sár és trágya hordás és a városi törvényhatóság által kiküldött Némethy Károly féle bizottság a város kárára elégedett 68.000 fittal egysorban a főszámvevő ur dicsőségére megörökítették.

Nagyvárad, 1901. március 6-án.

E sorok szíves közlését kérve maradtam kiváló tisztelettel.

Balogh Döme,

városi törvényhat. bizottsági tag.

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

TAVIRATOK

Tüntetés Edvárd király ellen.

Budapest, márcz. 7. (Saj. tud. táv.) Mint Kölnből távirják, Edvárd király Hamburgból jövet a kölni állomást is érintette. Óriási tömeg várt a perronon s mihelyt Edvárd királyt meglátták, kiabálni kezdtek:

— Le Edvárd! s több gyalázó kifejezés hangzott fel. A király azonnal tovább utazott. Az állomásfőnököt áthelyezték.

Az amnestia feltételei.

Budapest, márcz. 9. (Saját tud. táv.) Mint Londonból távirják, Kitchener lord közölte Bothával az amnestia feltételeit. De Wett és Stein kivételével az egész búr tábornok kegyelmet ígér, ha magukat megadják. De Wett a béke feltételei által annyira sértve érzi magát, hogy borzalmas bosszúval fenyegeti az angolokat.

Katonai botrány Ujvidéken.

Ujvidék, márcz. 9. (Saját tud. táv.) Ma az utcán egy honvéd őrszem négy civillel találkozott, kiket leaktart az utról téríteni. Ezek ellenkeztek, mire az őrszem elfogta és bevitte őket a fogságba. Mind a négyet megvasalták. A botrányos eset miatt országszerre nagy a felháborodás.

A marseillei sztrájk.

Marseille, márcz. 9. Négy nagy gőzmalom, amely rendszeren ötszáz munkást foglalkoztat, beszüntette a munkát, mert nincs gabona készletük, nincs szénük és nem tudják a lisztet elszállíttatni. A malomtulajdonosok úgy nyilatkoztak a prefektus előtt, hogy egy hét múlva be kell zárni az összes malomokat. A kereskedők kijelentették a prefektus előtt, hogy ha a válság hamarosan véget nem ér, a munkaadók is általános sztrájkra szervezik.

Tisza István felolvasása.

Budapest, márcz. 9. (Saj. tud. táv.) Tisza István gróf ma felolvasást tartott a vallás és a magyar élet czímmel. Felolvasásában kifejtette, hogy a mai társadalmi átalakulások alatt könnyebb elbukni, mint a küzdelmet folytatni. Áttér a forradalomra, mely a társadalom forradalma volt. Elítéli a vallási torzsalkodásokat. A keresztény vallás lényege, az Isten tiszteletében és Isten akarata előtti meghajlásban kell nyilvánulni. Soha még nagyobb szükség nem volt az emberszeretetre mint most, a mai materialistakorban. A szegénységet, a nyomor tanyáján keressük fel és igyekezzünk azt elviselhetővé tenni. Beszédét az »ember tragédiája« végszavaival fejezte be, »ember küzdj és bizva bizzál« A felolvasáson az egész Tisza és Hegedüs család részt vett.

Pénzhamisító korcsmáros.

Nagykikinda, márcz. 9. Fodor István nagykikindai korcsmárost volt esendőrörmes-tet letartóztatták. Huszfiléreseket gyártott szódás üvegek fejeiből. Anyósa jelentette fel azért, mert megvertel.

Tolsztoj grófot kitagadták.

Budapest, márcz. 9. (Saját tud. táv.) A szent-pétervári zsinat gróf Tolsztoj vallásellenes iratai miatt, Isten irgalmát kérve, az egyházból kiközösítette.

Japánból.

Jokohama, márcz. 9. A legöregebb és legtekintélyesebb államférfiak közbenjárása elejét vette a kormány és a felsőház között való meghasonlásnak. Az adótörvényjavaslatot meg fogják szavazni. A pénzügyi körökben azonban egyelőre nagy kedvetlenség uralkodik. Több banktól a betétvők tömegesen visszakövetelik betéteiket. Az arany külföldre özönlése még egyre tart. Több külföldi cég válságos helyzetbe jutott, mert japáni vevők nem akarják átvenni a megrendelt árukat. (M. T. L.)

Egy búr tábornok elesett.

London, márcz. 9. A búrok Lichtenburg ellen erélyes támadást intéztek, mely azonban nem sikerült. Cellier búr tábornok elesett.

Kitchener és Botha találkozása.

London, márcz. 9. Az esti lapok jelentik Pretóriából, hogy ma reggel Kitchener találkozott Bothával. Értekezésük eredménye még ismeretlen.

Olaszország és a hármasszövetség.

Róma, márcz. 9. A kamara mai ülésén Guerci kérdést intézett Prinetti külügyminiszterhez egy magánbeszélgetés tárgyában, a melyet Prinetti a hármasszövetség dolgában a bajor követtel folytatott volna. Prinetti kijelenti, hogy a hármasszövetség megújításáról soha sem beszélt a bajor követtel. Guerci kijelenti, hogy ő ellene van a hármasszövetségnek és a külügyminiszterium költségvetésének tárgyalásánál szellőztetni fogja ezt a kérdést. Prinetti külügyminiszter azt feleli, hogy a költségvetés tárgyalásakor a szokott őszinteséggel fogja kifejtetni a külügyi politikára vonatkozó eszméit.

Az ipar- és kereskedelmi-bank új elnöke.

Budapest, márcz. 9. (Saj. tud. táv.) Az ipar- és kereskedelmi-bank új elnökévé gróf ifj. Tisza Kálmánt választotta meg.

Harcz Arábiában.

Bombay, márcz. 9. A Times of India jelenti, hogy a koveiti sejk Ibn Rasid-nak Koveit ellen intézett támadását visszavervén, a vert hadakat Közép-Arábia belsejébe üldözte, Neijd városát elfoglalta és Residot megfosztotta méltóságától. Resid most a törököktől kér segítséget Bázrából és azzal fenyegetőzik, hogy ha nem küldenek neki segítséget, fel fogja tartóztatni a zarándokokat, a kik szárazföldi uton mennek Mekkába. (M. T. L.)

KOZGAZDASAG.

A hernyózás. A tavasz előbirnöke megérkezett: a kapitányi hivatal kiadta a hernyózásra vonatkozó hirdetményét, a mely a következő: A városi kapitányi hivatal által figyelemre vett mindenki a hernyózási szabályrendeletre s a földmívelésügyi m. kir. miniszter ur 6 nagyméltósága által 6412—III/7. sz. a. kibocsátott rendeletére, mely szerint minden birtokos, bérlő, vagy gondnok tartozik minden fáról, — cserjéről és sövényéről az őszszel visszamaradt hernyófészkeket és tojásgyűrűket leszedni s azokat tűzveszélyre alkalmat nem szolgáltatató módon elégettetni. Az irtásnál figyelem fordítandó a legtöbb kárt okozó úgynevezett »fehér galagonya pillangó« és a sárga »gyapjas pille« petéire és a »gyűrűs pillé«-re. A mulasztók 4—100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, nem fizethetős esetén aránylagos elzárással büntetendők. Kelt Nagyváradon, 1901. évi márcz. hó 3-án. A kapitányi hivatal.

Az új marhalevelekről (régia.) Nem lesz érdektelen szíves olvasóink előtt, ha bemutatjuk a miniszterium 1900. évi XVII. t.-czikkében kiadott új marhalevelekről szóló rendeletét. A régi marhalevel-ürlapok már nem felelnek meg az újabbkori követelményeknek, az azért megváltoztatták alakjukat és a reá eső bélyegilletéket.

Ezen marhalevel-ürlapok 1901. január 1-től érvényesek.

Eddig 6 és 10 filléres marhalevelek voltak most azonban 4, 12 és 20 filléres ürlapok jöttek forgalomba, melyek kiállításra is különböznek a régiéktől.

A 4 filléres ürlapon a nyomás barna, ugyanígy a bélyeg is, melyben a számjegy (4) és a magyar czímer kékszinű.

A 12 filléres ürlapon a nyomás és a bélyeg kék, a magyar czímer és a számjegy pedig vörös.

A 20 filléres ürlapon a nyomás fekete, bélyeg vörös színű, melyben a magyar czímer és számjegy is fekete.

A marhalevel legfelső részén jelezve van, hogy milyen állatfajnál lehet használni. Ez

alatt a közepen »Marhalevél« felírás van. Ettől jobbra a törvényhatóság pecsétje részére van üres hely, balra pedig a bélyegjegy fölött van, hogy mennyit kell fizetni minden állat után külön-külön.

A marhalevél felírás és a törvényhatósági szám alatt üres hely van a jegyzőkönyvi szám a község és járás részére. Ez alatt vannak az egyes rovatok. Ezek nem függvényesek azaz felülről lefelé huzottak, mint a régiéknél, hanem vízszintes irányban vannak elhelyezve, egymás alatt. E rovatok tágasak s lehet írni az állat kinézését, formáját egész részletesen.

A rovatok alatt van az egészségi bizonyítván. Ez alatt a keltezés, vagyis az évszám, hónap, nap; továbbá a községi vagy a városi pecsét és az aláírás helye.

A marhalevél szélén a kiállításért járó díj van jelezve.

A marhalevél hátlapján a lerovandó bélyegilleték részére van hely jelölve. Ez alatt egy figyelmeztetés, mely int, hogy a bélyegjegyeket ragaszszuk fel, mert különben minden állat után 1 koronától 4 koronáig terjedő pénzbírsággal sújthatnak. A ki a bélyegjegyet nem írja keresztül, 2—100 koronáig büntethető.

Az űrlap hátlapján feljegyzésekre szánt üres hely van. Az oldalszálon olvasható tulajdonjog átruházásáról, egyezségi bizonyítvány megújításáról és az állat leírásáról szóló rész.

A marhalevél eme átalakításával az eddig történt sok visszaéléseknek elejét lehet venni. A kiállítás pedig praktikus, célszerű az állattenyésztő népre.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, márcz. 9.

Osztrák hitel	691.75
Magyar hitel	704.—
Államvasut	682.—
Rimamurányi	495.—
Magyar jelzálog	457.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, márcz. 9.

Buza októberre	7.75
Buza áprilisa	7.60
Tengeri	5.30
Rozs okt	6.67
Zab ápr.	6.24
Káposzta, repce, aug.	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. márcz. 9-én.

Magyar aranyjárdék 4%	118.25
Magyar koronajárdék	98.55
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.25
Italmérési jog megváltási kötvény	99.60
Horváth-szlavonföldtehermentesítési kötvény	93.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	172.—
Tiszaszabályozás szegeci sorsjegyek kölcsön	149.—
Osztrák járadék papírban	98.40
Osztrák járadék ezüstben	98.30
Osztrák járadék aranyban	117.75
Osztrák korona járadék	97.80
Osztrák államsorsjegyek	142.—
Osztrák magyar bank részvény	16.75
Magyar hitelbankrészvény	706.50
Osztrák hitelintézet részvény	685.25
Párisi vista	95.40
20 frankos arany (Napoleon'or)	19.05
Németbirodalmi márka	117.40
London vista	240.40
20 márkás arany	23.50

SZERKESZTOI POSTA.

Bojtár. Kis simitással közölhető lesz. Besoroztuk.

Labor. Hallatlanul naiv, csodásan laposan megírt történet. Nem autobiographia? Közölhetlen.

Egy színház látogató. Beküldött arcképét köszönjük; kár volt becses nevét is alá nem írni. Így elfogadhattuk volna ajánlközését s kész örömezt szerződtettük volna saját külön időjósunknak.

Dr. VUCSKICS GYULA.

Árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tulajdonát képező Sztaroveczky-utczai 159. számú, ugynevezett »Füzesséry«-féle, továbbá a gyermekkórház alap tulajdonát képező Sztaroveczky-utczai 253. számú ház bérbeadása czéljából 1901. évi márczius hó 21-ik napján d. e. 10 órakor a város-ház tanácstermében nyilvános árverés fog tartatni.

Árverelni szóval vagy írásban zárt ajánlat útján lehet, zárt ajánlatok azonban csak az árverés megkezdéséig adhatók be.

Az árverési feltételek alulirott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Bánatpénz a Füzesséry-féle ház bérletére nézve 250 korona, — a gyermekkórház alap tulajdonát képező 253. számú házat illetőleg pedig az I. számú lakásnál 90, a II-iknél 200, a III-iknél 80 korona, mely vagy a zárt ajánlathoz lesz csatolandó, vagy pedig szóbeli árverés esetén alulirott kezeihez az árverés alkalmával lefizetendő.

Kelt Nagyváradon, 1901. márcz. hó 7.

Komlóssy József,

jog- és gazdasági tanácsnok, mint az árverelési küldöttség elnöke.

A Polgári takaré- és segély-szövetkezet

folyó év elején nyitotta meg

VI-ik évtársulatát,

melybe résztvenni óhajtók

folyó év április 1-ig mulasztási illeték nélkül vétetnek föl.

Az évtársulat 3 évi időtartamra szól. Mindenki tetszés szerint jegyezhet üzletrészeket. Egy üzletrészre hetenként 20 fillér fizetendő. A befizetések hetenként kétszer, u. m.

hétfőn d. u. 3—5 óráig
csütörtökön d. u. 3—5 »

teljesíthetők.

Tagjainak adott kölcsönök után 6%-os kamatot szed.

A most felszámolt 3-ik évtársulatnál minden 20 filléres üzletrész után 2. kor. 56. fill. osztalék lett kifizetve.

A szövetkezetnek ez idő szerint több mint 2300 tagja van 45000-en felüli üzletrésszel.

Jelentkezők mindennap felvétetnek a szövetkezet üzlethelyiségében (Kossuth Lajos-utca 4-ik szám.)

BOR. 1—2 éves homoki ó-bor. 22 krtól 34 krig. Ujbor 22 krtól 50 krig.

Szőllővessző. Fajtiszta, kitűnően beérett 11 jeles csemege- és 11 borfajból. Sima vessző 2 és fél fttől felfelé. 2 éves gyökeres 12 forinttól felfelé.

Nemes eperfa. 2—3—4—5 éves igen erős csemete 6 láb magasán ojtva 80 krtól 60 krig. Nagyban vételnél 10—50 százalék engedmény.

Birs és Lasponya. Rendkívül nagygyümölcsű 7 fajban. Vannak rendelők, kik ezer számra ültetik, mert rendkívül hamar és bármilyen talajban bőven terem. A szép növésű 2—3—4—5 éves fák drbja 15 krtól 50 krig. Nagy vételnél olyan engedmény, mint az epernél.

Spanyol meggy. Pándi vagy Körösi meggy. Gyümölcse rendkívül keresett, mert befőzésre legalkalmasabb, 2—3—4—5 éves fák darabja 15 krtól 50 krig. Nagy vételnél olyan engedmény, mint az epernél.

Diófa. Könyű töretű, 2—3—4—5 éves fák ára 15 krtól 50 krig. Nagyobb vételnél 10—50% engedmény.

Mindenféle nemes gyümölcsfa. Körte, alma, szilva, ősi és kajszinbarack, cseresznye, meggy, szelid gesztenye, lasponya, szomorú alma, szomorú eper magas és törpe alakban. Ára 15 krtól 50 krig. Nagyban vételnél tetemes engedmény.

Kiselejtezett ojtvány. 2—3—4—5 éves példányok ára 2, 5, 7, 10, 15 kr.

Mindenféle vadoncz. 1000-re 5 frt 85 krtól 19 frtig.

Akác, 1—2 éves, 1000-re 3 forint 50 krtól 12 frtig. Végtelen nagy készlet.

Sövénykészítésre gleditsea (lepényfa, Krisztus koronája), 1 és 2 éves, 1000-re 4 fttől 14 frtig.

Sövénykészítésre maclura aurentica 1000-re 5 forint 85 krtól 20 forintig.

Kerti eszköz. Horoló szőlőtűtő vas, kerti fűrész, olló, görbe szemző, valamint ojtókés, jelfa, ojtókenőcs igen olcsó áron és kitűnőanyagból.

Viszonteladók keresetnek s ezek 5—10—20—30 százalék engedményen túl 6 heti, esetleg 4—6 havi hitelt is kapnak. AR- és névjegyzéket küld:

Unghváry László Czeglédről.

A Richter-féle Horgony-Pain-Expeller Liniment Capsici comp.

egy régi kipróbált háziszor, a mely már több mint 30 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazatik köszvénynél, csúznál és meghúléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevasárláskor mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre és a „Richter” özejegyzésre. 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban úgyszólván minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapesten.

Richter F. Ad. és társa, csász. és kir. udvari szállítók, Rudolstadt.

K R U G S T E I N I Z I D O R U T Ó D A

Telefon 67. sz.

ROSENBERG IZSÓ

Telefon 67. sz.

a »Beocsini Czementgyári Unio« képviselője,
Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca.

Ajánlja: Beocsini, román és portland cément, erdélyi gipsz, valódi aszfalt fedéllemez, elszigetelő lemezek és elszigetelő anyagok, carbolineum, tinctoral, stuccatur-nádfonat, kőagyag-csövek, cémentlapok, betoncsövek, keramit, disztégla, fedél-cserép, karstmárvány, továbbá kitűnő amerikai petróleum, elsőrendű gépolajok, gépszir és kocsikenős raktárát.

Vállal: Aszfaltozásokat valódi természetes aszfalttal. Nedves falak szárazzá tételét aszfalttal. Szagtalan aszfalt fedéllemezeli vagy Kátrány köfedéllemezeli mindennemű tetőfedés és Facement-fedést.

A
„TISZANTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap.
Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkészi hivatalok számára egyházhatósággal jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak }
Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
Megholtak } papiron.
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papiron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vince Intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szeráf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezércikkek. 2 korona.

Az Urangyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-féle liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László
nyomda részvénytársaság

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legújabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hírlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok,

körlevelek, falragaszok, hirdetmények,

részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek,

pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok,

meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok,

névjegyek, tánczrendek, palackfeliratok, sorsjegyek,

gyászjelentések, levélpapírok és borítékok,

valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkészi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvaokról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házások jegyzéke.
5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek } anyakönyve, diósgyőri
10. Egybekeltek } papiron.
11. Megholtak }

12. Bevételi } számadás-ívek.
13. Kiadási }

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek } anyakönyvi kivonata.
16. Egybekeltek }
17. Megholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

19. Iskolai jelentés.

20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek } anyakönyvi másolata.
22. Egybekeltek }
23. Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.